

ImpAct webinaari 16.4.2026

Tutustu ekosuunnitteluasetukseen

Kirsi Ola

Oikeusmuotoilun asiantuntija, ImpAct –hanke

Juridiikan lehtori, Haaga-Helia AMK

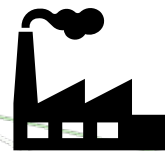
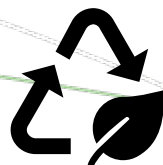
Euroopan unionin
osarahoittama

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

ImpAct

Webinaarin ohjelma

- Tavoitteena on luoda yleiskatsaus ekosuunnitteluasetukseen ja sen keskeisimpään sisältöön.
- Webinaari on suunnattu erityisesti henkilöille, joilla ei ole etukäteistä tietoa ekosuunnitteluasetuksesta.
- Webinaarissa käsitellään tärkeimpiä ekosuunnitteluasetuksesta yrityksille seuraavia vaatimuksia ja sivutaan tulevia kansallisia lainsäädäntömuutoksia. Saat hyvän pohjan ekosuunnitteluasetuksen hahmottamiseen ja aihepiirin seuraamiseen jatkossa.
- **Sisältö**
 - Ekosuunnittelun kehityskaari
 - Asetuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö
 - Digitaalinen tuotepassi
 - Myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittäminen
 - Asetuksesta seuraavat kansalliset lainsäädäntötarpeet

Ekosuunnitteluasetus (EU) 2024/1781 kehityshistoria

2005 EuP-
direktiivi
(Energy
Using
Products)

2008 ekosuunnit-
telulaki FI

2009
ekosuunnittelu-
direktiivi

2022 EU:n
paketti
”Kestävästä
tuotteista
normi”

2024 ekosuunnitteluasetus
2030 siirtymäaika

- Virallisesti: **Asetus kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista (käytetty lyhenne ESPR)**
- Asetusta edeltänyt ekosuunnitteludirektiivi eli *direktiivi 2009/125/EY energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista* korvautuu asetuksella, mutta sillä on edelleen merkitystä viitekehyksenä nykyiselle tilanteelle.
 - Suomessa direktiivi saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä muuttamalla lakia tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista.

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

ESPR -asetuksen tavoitteet ja keinot

- Komissio valmistelee erilaisia tuoteryhmiä koskevia tarkempia vaatimuksia = **delegoituja säädöksiä** lähivuosina.
- Komission työn tukena toimii **ekosuunnittelufoorumi**, jossa sidosryhmät voivat osallistua valmisteluun.
- Ekosuunnittelu on erityisen tärkeää sellaisissa tuoteryhmissä, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tällaisina on asetuksen valmistelun yhteydessä mainittu esimerkiksi rautaa, terästä tai alumiinia sisältävät tuotteet, tekstiilit, huonekalut, renkaat sekä pesuaineet, maalit ja muut kemikaalit.
- Kuluttajien tulee aiempaa helpommin saada tietoa erilaisten tuotteiden elinkaaren aikaisesta ympäristökuormituksesta. Kuluttajien päätöksenteon tukena toimii tuotteisiin liitettävä digitaalinen tuotepassi.
- Asetuksella rajoitetaan myös mahdollisuutta hävittää myymättömiä tuotteita. Hävityskiellon avulla vähennetään luonnonvarojen kulutusta ja puututaan arvokkaiden resurssien tuhlaamiseen, mikä on merkittävä ympäristöongelma.
- Mikro-, pien- ja keskisuurten yritysten asema on pyritty ottamaan huomioon esimerkiksi asetuksen soveltamisen siirtymäaikojen ja soveltamispoikkeusten muodossa.

Keskeisin muutos

- Tähän asti ekosuunnittelu on koskenut EU:n alueella energiaan liittyviä tuotteita, kuten lämmityslaitteita, jääkaappeja jne. Uudistuksen myötä sääntely **laajenee koskemaan lähes kaikkia EU:n markkinoilla myytäviä tuotteita.**

SOVELLETAAN

Fyysiset lopputuotteet / komponentit / välituotteet

EI SOVELLETA = määritellyt poikkeukset

Esim. elintarvikkeet / rehut / lääkkeet / elävät kasvit/ ajoneuvot tietyiltä osin

- Asetus on **puitesääntely** = velvoittaa monilta osin tuotteiden valmistajia ja maahantuojia vasta, kun Euroopan komissio on säätänyt tuoteryhmäkohtaiset vaatimukset ko. tuoteryhmälle. Tämä tarkoittaa, että **käytännön soveltaminen perustuu komission antamiin delegoituihin säädöksiin.**

Ekosuunnittelun käsite

- Ekosuunnitteluasetus on osa laajempaa kiertotalouden sääntelykokonaisuutta.
- **Ekosuunnittelussa ympäristönäkökohdat integroidaan tuotesuunnitteluvaiheeseen.**
- Ekosuunnittelun sääntelyllä asetetaan vaatimuksia muun muassa energiatehokkuudelle, materiaalitehokkuudelle, kestävyydelle ja korjattavuudelle. Lisäksi ympäristönäkökohdat huomioidaan tuotteen koko arvoketjussa.
- **Tuotteiden elinkaaren aikainen ympäristökuormitus pyritään minimoimaan.**

Ekosuunnittelu jakautuu kahdenlaisiin vaatimuksiin:

suoritustasovaatimukseen ja tietovaatimukseen.

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

ImpAct

Suoritusasovaatimukset ekosuunnittelussa

- Suoritusasovaatimuksilla asetetaan **sitovia ja mitattavia vähimmäisvaatimuksia** tuotteen ympäristö- ja resurssitehokkuudelle. Jotta tuotteen voi saattaa EU:n markkinoille tai ottaa käyttöön, sen **tulee täyttää suoritusasovaatimukset**.
- Komissio asettaa suoritusasovaatimuksia tietyille tuoteryhmille delegoiduilla säädöksillä.
- Suoritusasovaatimukset tähtäävät seuraavanlaisten ominaisuuksien kehittymiseen:

**Tuotteen kestävyys,
luotettavuus ja käyttöikä**

**Uudelleenkäytettävyys,
korjattavuus ja
päivitettävyys**

**Energia- ja
resurssitehokkuus**

**Mahdollisuus huoltoon,
purkamiseen, uusiovalmistukseen ja
kierrätykseen**

**Tuotteen ympäristö- ja
hiilijalanjälki koko elinkaaren
aikana.**

Tietovaatimukset ekosuunnittelussa

- Tietovaatimukset **täydentävät suoritusvaatimuksia**. Ne koskevat ympäristö- ja tuotetietoa, jota tulee antaa arvoketjun toimijoille, viranomaisille ja loppukäyttäjille.
- Tietovaatimukset voivat koskea esimerkiksi:

Tuotteen teknisiä ja ympäristösuorituskykyä koskevia tietoja

Materiaalikoostumusta, mukaan lukien kierrätys sisältö ja haitalliset aineet

Tuotteen korjattavuutta, varaosia ja huoltoa

Tuotteen elinkaari vaikutuksia ja kierrätettävyyttä

Vaatimusten kattavuus

- Asetus ei tee eroa EU:ssa valmistettujen ja muualla valmistettujen EU:n alueelle tuotujen tuotteiden välillä. Vaatimukset kohdistuvat yhtäläisesti molempiin.

Kuka on vastuussa vaatimusten täyttymisestä?

EU:ssa valmistettu tuote

- Vastuu VALMISTAJALLA
- Varmistettava, että tuote täyttää ESPR-vaatimukset
- Laadittava vaatimustenmukaisuus - asiakirjat
- Huolehdittava digitaalisesta tuotepassista (kun sovellettavissa).

EU:n ulkopuolelta tuotu tuote

- Vastuu MAAHANTUOJALLA
- Varmistettava, että EU:n ulkopuolinen valmistaja on täyttänyt ESPR-vaatimukset ja laatinut vaadittavat asiakirjat
- Säilytettävä asiakirjat
- Varmistettava tuotepassin saatavuus.
- **Jos valmistaja EU:n ulkopuolella ei täytä velvoitteita -> tuotetta ei saa saattaa EU-markkinoille.**

Digitaalinen tuotepassi (Digital Product Passport, DPP)

- Tuotteille, komponenteille ja materiaaleille tarkoitettu **digitaalinen tunnistekortti**
- Keskeinen uusi väline, josta säädetään suoraan asetuksessa. Tuotepassin tulee sisältää tietoja seuraavista kokonaisuuksista:
 1. Tuotteen perustiedot ja alkuperä (sis. yksilöllinen tunniste)
 2. Materiaalit ja vastuullisuus
 3. Tekninen suorituskyky ja turvallisuus
 4. Käyttö, korjaus ja kierrätys.
- Tuotepassin kautta tiedot on oltava saatavilla sähköisessä muodossa, ja se toimii välineenä sekä kuluttajainformaatiolle että viranomaisvalvonnalle. Tuotepassi on myös keino edistää tiedon kulkua tuotteen toimitusketjussa.
- Komissio säätelee **tuoteryhmäkohtaisista tuotepassivaatimuksista** delegoiduilla säädöksillä. Tuotepassin käytön vaatiminen alkaa akuista (EU Battery Regulation (EU) 2023/1542; pakollinen alkaen 18.2.2027), vaatteista ja jalkineista (arvioitu soveltaminen 2027) ja rauta- ja terästuotteista (arvioitu soveltaminen 2027-2028).

Digitaalinen tuotepassi – minkälainen se voi olla?

- Komissio ei ole vielä julkaissut ohjetta tai suositusta tuotepassin visuaaliselle ulkomuodolle. Yleinen käsitys näyttää vallitsevan siitä, että tuotepassi tulee olemaan saatavilla tuotteeseen kiinnitetyn QR-koodin avulla.
- Komissio on ilmoittanut, että akkuja koskeva säädös toimii mallina muillekin delegoiduille säädöksille tuotepassista.
- Jotkut organisaatiot ovat jo esitelleet ideoita kuluttajalle näkyvästä näkymästä.

Kuva: EON

Kuva: AI

- Suomessa SITRA on julkaissut yrityksille Pelikirjan, joka auttaa yrityksiä tuotepassien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Myymättä jääneiden kulutustavaroiden hävittäminen

- Asetukseen (art. 23) sisältyy **yleinen velvoite estää hävittämistä**: *Talouden toimijoiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joiden voidaan kohtuudella olettaa estävän tarpeen hävittää myymättä jääneitä kulutustuotteita.* -> **koskee kaikkia yrityksiä koosta riippumatta!**
- Ekosuunnitteluasetukseen sisältyy lisäksi **kielto hävittää** määriteltyjä kulutustavaroita, jotka ovat jääneet myymättä tai palautuneet asiakaspalautuksina.
- Kiellon alaiset tuotteet luetellaan asetuksen liitteenä VII. Tällä hetkellä liitteessä on lueteltu

Vaatteet

Asusteet

Jalkineet

- Huom. Asusteita ei ole määritelty liitteessä sanallisesti eikä valmistusmateriaalin perusteella. Tässä yhteydessä viitataan CN-koodeihin, joita käytetään mm. tulli- ja tilastolainsäädännössä = tuotteet, jotka luokitellaan CN-nimikkeissä “articles of apparel and clothing accessories”.

Hävittämiskiello – keskeiset seikat

- **ESPR art 2(34): ”Hävittämisellä” tarkoitetaan tuotteen tarkoituksellista vahingoittamista tai käytöstä poistamista jätteenä.**
 - Hävittämistä ei kuitenkaan ole uudelleenkäyttö, kunnostaminen tai uudelleenvalmistus.
- Kielto on porrastettu yrityskoon mukaan:

Yrityskoko (EU-määritelmä)	Hävittämiskiello koskee
Suuret yritykset	19.7.2026 alkaen
Keskisuuret yritykset	19.7.2030 alkaen
Pienet ja mikroyritykset	Vapautettu

- Delegoidulla säädöksillä täsmennetään tuoteryhmäkohtaisia poikkeuksia. Näitä voivat olla:
 - Terveys-, turvallisuus- ja hygieniasyyt
 - EU:n tai kansallisen oikeuden vastaisuus
 - Väärennökset ja immateriaalioikeuden loukkaukset
 - Vauriot, joita ei voida teknisesti tai kustannustehokkaasti korjata
 - Epäonnistuneet lahjoitusyritykset, tietyin ehdoin.

Hävittämiskielto - raportointivelvollisuus

- ESPR (art.24): Yritykset jotka hävittävät myymättömiä kulutustuotteita joutuvat **julkisesti raportoimaan**
 - hävitettyjen tuotteiden määrän ja painon,
 - syyt hävittämiselle,
 - käytetyt jätteenkäsittelymenetelmät; ja
 - ehkäisevät toimet hävittämisen välttämiseksi.
- Raportointivelvollisuus koskee jo suuria yrityksiä ja laajenee keskisuuriin 17.7.2030 lähtien. Pienet ja mikroyritykset on suljettu pois raportointivelvollisuudesta.

Raportointi erillisenä vastuullisuusraporteista

- Täytäntöönpanoasetuksen C(2026) 660 mukaan:
 - Raportti tulee julkaista yrityksen verkkosivuilla käyttäen **komission vahvistamaa taulukkopohjaa**.
 - Tiedot koskevat edellistä tilikautta
 - Raportti **on toimijakohtainen**, ei konsernin vastuullisuusraportin liite -> Komissio korostaa tätä -> raportin tarkoitus on läpinäkyvästi tuoda hävittämiskäytäntöä näkyväksi, ei yleinen vastuullisuusarviointi.

Miten seurata delegoitujen säädösten voimaantuloa?

1. **EU:n virallinen säädöstietokanta Eur-LEX** (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?lang=fi>)
2. **Hakuruutuun** komission delegoitu asetus 2024/1781 (vasemmassa reunassa kannattaa tarkentaa hakua Laätijan mukaan -> komissio)
3. Tarkista, että otsikossa on mainittu ekosuunnitteluasetus

Komissiolla on oma sivusto ekosuunnitteluasetuksen etenemiselle ja ekosuunnittelufoorumin toiminnalle https://green-forum.ec.europa.eu/implementing-ecodesign-sustainable-products-regulation_en

Tekoäly löytää tietoa varsin hyvin, kun pyytää rajaamaan hakua EU-viranomaissivustoihin ja pyytää suorat linkit tuloksiin sekä tarkistaa linkeistä tiedot.

Tarvittavat lainsäädäntömuutokset Suomessa

- Ekosuunnitteluasetus on suoraan EU:n jäsenmaissa sovellettavaa oikeutta, eikä edellytä kansallista lainsäädäntöä tullakseen voimaan.
 - Asetus edellyttää kuitenkin joitain kansallisia lainsäädäntötoimia. Vastuullinen ministeriö on TEM.
1. **Ekosuunnittelulain (1005/2008) muuttaminen tarvittavilta osin**
 - Poistetaan asetuksen kanssa päällekkäiset kohdat ja viittaukset ekosuunnitteludirektiiviin.
 2. **Säädetään seuraamuksista** vastaamaan asetuksen tavoitteita. Asetus edellyttää, että jäsenvaltioissa on kansalliset säännöt asetuksen rikkomisen seuraamuksista. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niihin on sisällyttävä ainakin sakot sekä poissulkeminen julkisista hankintamenettelyistä.
 3. **Säädetään valvovista viranomaisista**, viranomaisten toimivaltuuksista ja uusista viranomaistehtävistä.
 4. Yhteensovitus muu lainsäädännön kanssa (esim. kuluttajansuojalaki, jätelainsäädäntö tms.).

Lähteet

Asetus (EU) 2024/1781 kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista

Direktiivi 2009/125/EY energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista 21.10.2009 (kumottu)

Delegoitu säädös C(2026) 659 "Derogations from the prohibition of destruction of unsold consumer products". 09.02.2026. Tulee voimaan 19.7.2026.

EON verkkosivusto. Luettu 3.4.2026. <https://eon.xyz/digital-product-passports>

EU Battery Regulation (EU) 2023/1542

Euroopan komission julkaisu Ecodesign for Sustainable Products Regulation (ESPR): Frequently Asked Questions (FAQ). 2024. file:///C:/Users/h00929/Downloads/ESPR%20FAQ%20V1_25_09_2024_final.pdf

Euroopan komission uutinen 9.2.2026. New EU rules to stop the destruction of unsold clothes and shoes. https://environment.ec.europa.eu/news/new-eu-rules-stop-destruction-unsold-clothes-and-shoes-2026-02-09_en

TEM. Sivusto EU:n ekosuunnitteluasetuksen kansallinen täytäntöönpano. Luettu 13.4.2026. <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM076:00/2024>

TEM. Tiedote: Uusi EU:n ekosuunnitteluasetus tuo keinoja puuttua entistä useampien tuotteiden elinkaaren aikaiseen ympäristökuormitukseen. 19.7.2024. <https://tem.fi/-/uusi-eu-n-ekosuunnitteluasetus-tuo-keinoja-puuttua-entista-useampien-tuotteiden-elinkaaren-aikaiseen-ymparistokuormitukseen>

Täytäntöönpanoasetus C(2026) 660 "Details and format for disclosure of information on discarded unsold consumer products". Tulee voimaan 02/2027.

Laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008)

PROLaw.eu verkkosivusto. Luettu 25.3.2026. <https://prodlaw.eu/>

SITRA. Digitaalinen tuotepassi. 2025. <https://www.sitra.fi/julkaisut/digitaalinen-tuotepassi/>

Valtioneuvosto. Sivusto EU:n ekosuunnitteluasetuksen kansallinen täytäntöönpano. Luettu 13.4.2026. <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=TEM076:00/2024>

